

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostopna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 74.

Sobota 15. septembra 1928.

Leto III.

Preganjanja socialistov se nadaljujejo.

Koroševa žandarmerija nadalje preiskuje stanovanja zaupnikov Socijalistične stranke.

Iz Selnice ob Dravi nam poročajo, da je žandarmerija napravila hišno preiskavo na domu s. M. S. Orožniki so temeljito obavili svoj posel. Zapolnili so mu pisma, ki mu jih je brat pisal iz Rusije (eno pismo smo lansko leto objavili v »Del. Politiki«). Orožniki pa se s tem še niso zadovoljili, ampak so se po-
dali še v ruško tovarno za dušik, kjer so premetali omarico, kjer s. S. spravlja svojo obleko. V omarici so menda našli nekaj le-
takov izza volitev v l. 1925, ki so jih takoj vzeli seboj.

Zanimivo je, da je pet dni pred pre-
iskavo, povodom zborovanja električne za-
druge v Selnici klerikalec G. zagrozil s. S.,
ki je preprečil, da bi se G. honoriralo 7000
Din: »Frdamani komunist, ti bom že še po-
kazal!«

Predzadnji četrtak je žandarmerija iz-
vršila hišno preiskavo v človeka nedostojnih
bivalističnih Derwuschovih opekarne, pri s. P.,
ki je predsednik obratnih zaupnikov. Orož-
niki so mu vse premetali, našli pa seveda
nič. Oblastva bi naj raje poslala vsak teden
po eno sanitetno komisijo v Derwuschove
barake, mesto da pošiljajo orožnike nad de-
lavske zaupnike-socialiste, v veliko veselje
podjetnika.

Pretekli petek, dne 6. septembra, so
orožniki napravili obisk pri našem starem s.
L. v Marenbergu. Premetali so vse in pre-
gledali, karkoli jim je prišlo pod roko. V
trgu gledajo ljudje človeka, ki ga obiščejo
orožniki po nalogu dr. Koroševih političnih
oblasti, kot razbojnika, ko ne vedo, da Ko-
rošec danes preganja socialiste tako kot
kakšen rimski cesar prve kristjane.

S. L. so orožniki izročili tudi papir, na
katerem stoji kot v posmeh napisano, da se

s. L. lahko pritoži proti preiskavi na okrož-
sodišče v Mariboru. To je pač višek ironije,
ki si jo dovoli dr. Korošec kot notranji mi-
nister!

O neprestanih persekucijah in hišnih
preiskavah nam poročajo naši sodrugi iz Ko-
čevja. Tamkaj so hišne preiskave na dnev-
nem redu in delavci so že tako preplašeni
— to je tudi namen teh persekucij — da
niti delavskih listov ne upajo več čitati!

Povodom 100-letnice Tolsto-
jeve smrti, ki jo je priredila »Svoboda«, je
žandarmerija cernirala dvorano v kateri se
je vršilo predavanje, da si mnogi delavci niti
blizu niso upali. Pač pa Korošec ne da no-
benih navodil svojim žandarjem, da bi kon-
trolirali tekstilno tovarno, v kateri se dela
po 12 ur dnevno in da bi tovarnajem, ki
kršijo delavsko zaščitno zakonodajo, navil
ušesa.

Niti pod Pribevičevim se niso vršila tako
sistematična preganjanja delavcev-sociali-
stov, kot ravno pod režimom dr. Korošca,
sina edinozveličavne katoliške cerkve, ki
oznanja Kristusov nauk: »Ljubi svojega bliž-
njega, kakor samega sebe!« Ko je policija
prelata Seipla pobila 90 ljudi na Dunaju, so
delavci trumoma začeli zapuščati Seiplovo
cerkev in tako se tudi lahko zgodi, da bodo
ljudje začeli zapuščati Koroščevo-cerkve.

Svoboda v naši državi velja za plač-
kaše, ljudske pijavke in druge take razboj-
nike, ki delavstvo izkoriščajo in državne
blagajne ropajo, za delavca je samo blago-
slovljeni pendrek notranjega ministra dr.
Korošca.

Doli nasilni in krvavi klerikalni in
krščansko-socialni režim dr. Anton Korošca,
Kristusovega namestnika na zemlji in sina
edinozveličavne rimsko-katoliške cerkve!

8-urni delavnik.

V torek zvečer se je vršil pri Götzu v
Mariboru množično obiskani protestni
shod, ki ga je sklicala strokovna komisija,
proti kršitvi 8-urnega delovnika. Poročala
sta ss. Petejan in Eržen, ob neprestanim
glasnim protestom navzočih na kršilce težko
priborjenega 8-urnega dela in uvajalce po-
litične reakcije.

Sodrug Petejan je razkrinjal sistematič-
no složno delo delodajalskih organizacij in
vlade na škodo delavstva in njegovih soci-
jalnih pravic. V stvari je pri nas 8-urni de-
lovnik samo še na papirju, ker se dela ve-
činoma že po 10 in celo 12 ur dnevno. In
to v času najhujše brezposelnosti, ki tisoči
in tisoči težko čakajo na delo. Industriji in
obrtniki bi pametneje storili, če bi se borili
proti previsokim davkom, kakor pa, da ne-

prestano tlačijo delavske plače in delovni
urnik. V ilustracijo reakcionarnega početja
režima je nato govornik navedel preganjanja
proti socialistom, ki jih vlada zadnje čase
vrši, kar je izzvalo med navzočimi silni pro-
test in ogorčene medklice.

Sodr. Eržen je nato s praktičnimi pri-
meri in navedbami drastično ilustriral da-
našnje socialno in politično stanje delavstva
in obči derutni gospodarski položaj. Zlasti
je navedel zanimive primere iz pekarske in
stavbne obrti in tekstilne industrije. Ener-
gična obramba 8-urnega delovnika je naj-
nunejša potreba delavskega ogroženega
življenja.

Tudi ta shod je bil zgovoren izraz de-
lavskega razpoloženja.

Kmetje in delavci.

Osemdeset let je minulo 7. septem-
bra t. l., odkar je bil sprejet v dunajskem
državnem zboru zakon o osvoboditvi kme-
tov. Tisoč let so kmetje opravljali tlako,
plačevali desetino in bili osebna lastnina
fevdalnih zemljiških posestnikov, aristo-
kratov, cerkvenih knezov in prelato. Ti-
soč let je bil kmetu grajščak gospodar, sod-
nik, kateremu je moral kmet v potu svo-
je ga obraza obdelovati zemljo. Gospoda je
razpolagala z njimi in tudi z njihovim živ-
ljenjem.

V letih 1848 in 1849 je bila revolucijo-
narna doba za srednjo Evropo. Na Dunaju
je bila revolucija že 13. marca 1848, ki se
je izvršila ob proletarskem in meščanskem
sodelovanju, za odpravo absolutističnega
režima.

Ta revolucija mest je prinesla kmetom
osvoboditev; kmet je dobil zemljo, je postal
državljan, kar prej ni bil.

Zakon o razlastitvi grajščakov je bil
sprejet, toda razpravljal se je o odškod-
nini fevdalcev. V tem ljutem boju je prišel
tudi proletarijat s svojimi zahtevami. V
mesecu avgustu je že nastopala buržuazija
z orožjem proti proletarijatu in ker se je
bala še proletarske revolucije, je zakon o
osvoboditvi kmeta z naglico sklenila.

Kmetje delavcem niso bili hvaležni. Ko
so nekaj tednov pozneje marširale čete
Windischgrätzja in Jelačića na Dunaju, da za-
dajo delavsko gibanje, se kmetje niso
zmenili za to, čeprav so jim delavci izvo-
jevali svobodo.

To se je pozneje silno maščevalo nad
kmeti, ker je vlada kneza Schwarzenberga
z novimi zakoni oropala kmete za mnoge
stare pravice, s servitutnim patentom, z

lovskim patentom, z gozdnim zakonom in
še z odškodninskimi davki.

Kmeti se še vedno kakor leta 1848 ne
zanimajo za boje delavstva. Pogostoma so
celo sovražni delavskemu gibanju.

Mehanizem kapitalizma je pa deloval.
Cene zemlji naraščajo. Kmet se zadolžuje.
Kakor je plačeval nekdanj desetino, tako
mora danes plačevati obresti posojil, ki
gredo v banke in kupone pa režejo in sa-
dove dela vživajo tisti, ki so bili prej last-
niki. Isto razmerje je to, kakor razmerje
med tovarno in delavcem, kjer žanje tudi
kapital.

Boj draginji na ljubljanskem trgu! — Proč z ode- ruškimi cenami!

V soboto, dne 15. septem bra 1928 ob 7. uri zvečer

JAVEN PROTESTNI SHOD

organiziranega delavstva, nameščencev, gospodinj in konzumentov sploh

v veliki dvorani Mestnega doma.

Poroča občinski svetnik s. St. Likar.

Na poziv vladnih organov sklicujejo v občini ankete, ne sklenejo pa ničesar,
češ, da gospodinje in konzumenti sedaj ravno tako dobro izhajajo kakor pred vojno, če
ne bi zapravljali. Tak humor v dragih sedanjih razmerah je posmeh ljubljanskemu pre-
bivalstvu.

Zahtevamo, da občina vrši svojo socialno nalogo, ker je laž, da so nastopile nor-
malne razmere.

Uredite ljubljanski trg in cene!

Socijalistična stranka Jugoslavije v Ljubljani.

Kmet bi moral vedeti, da ga je tlake in
suženjstva osvobodil delavec; še več, kmet
bi moral vedeti, da je njegova usoda v
bistvu ista kakor usoda delavca. In če ima-
ta delavec in kmet enako usodo, potem

morata tudi v svojem socialnem boju ho-
diti skupaj in si v boju za človečanske
pravice, za socialistično družbo ostati
zvesta.

Rokovnjaštvo postaja vedno očiteje.

V preiskavi umora Perica so aretirali
doslej Josipa Kukca, Filipa Kosca, vrhni-
škega Jelovška in Antona Kraševca, Ver-
biča in Marka Kranjca. Pravijo, da so med
njimi ljudje, ki imajo na vesti celo vrsto
umorov, zlasti na Notranjskem in tudi na
Primorskem.

Sedaj poročajo tudi, da sta rudarja Fa-
kina v Trbovljah ustrelila sodar Tišler in
privatni uradnik Kolar iz Rakeka, ki sta
pa oba že mrtva. Zaradi umora Fakina
»Orjunaša« že niso bili edini. Od tam gre
cepitve v dve skupini: v ljudi, ki so bili
nacionalisti in v ljudi, ki so bili nagnjeni
zločinom ter so se polagoma jeli baviti de-
jansko z rokovnjaštvom, to je z umori iz
maščevanja in z roparskimi umori.

Peric je zbral mnogo gradiva in ga iz-
ročil prijatelju Rističu iz Beograda.

Ti ljudje so se menda res bavili z ob-
sežnimi načrti. Tako so baje nameravali
napraviti atentat na Ninčiča, ko se je peljal
skozi Ljubljano. Napravili so tudi načrt, da
napadejo vlad orijentekspres in sicer blizu
St. Petra na Notranjskem. Določenih je bi-
lo v ta namen 12 oseb.

Nečuven dogodek na ljubljanski občini.

Na magistratni enketi so dobili mesarji in peki potuho. — Proč z draginjo! — Proč
z zasmehovanjem konsumentov!

V ponedeljek, dne 10. t. mč se je zopet
vršila na magistratu anketa za omiljenje
draginje v Ljubljani. Na tej anketi je stro-
kovni, od mestnega magistrata delegirani
poročevalec trdil, češ, da ni draginje in da
v Ljubljani prebivalci lahko izhajajo, če
bi znali gospodariti.

Res je, kdor ima 3000, 4000 ali 5000 Din
mesečne plače, izhaja za silo, če nima po-
sebnih nesreč. Toda nameščenske in delav-
ske plače znašajo povprečno komaj 1300 Din
na mesec in koliko družin, delavcev, de-
lavk je, ki zaslužijo le po 700 in 800 Din
mesečno. Kako naj pošteno žive ti siro-
maki?

Socijalistična stranka je smatrala, da
mora o tem nečuvenem stališču, ki se je
oficijelno povratilo, obvestiti konsumente,
zlasti gospodinje in je v sredo jutraj raz-
delila letak z naslednjo vsebino.

»Gospodinje, delavske in uradniške
matere, žene, najbolj vedo, da so na ljub-
ljanskem trgu pretirane cene življenjskim
potrebščinam, živlom, mesu, sočivju, sadju
in krompirju. Gospodinje najbolj vedo, ka-
ko morajo varčevati z moževim zaslužkom
in marsikaka mati, svojemu otročiču niti sad-
ja niti kruha-kupiti ne more.

Mestna občina ljubljanska mora zato
skrbeti, da je ljubljanski trg urejen in da
prodajalci ne bašejo v svoje žepe odu-
škega in krivičnega dobička na račun
zdravja in življenja ljubljanskega prebival-
stva.

Neznosne in nevzdržne razmere na tr-
gu je spoznal tudi veliki župan ljubljanske
oblasti dr. Vodopivec. V posebnem dopisu,
ki nosi številko L broj 67, je pozval dr.
Vodopivec ljubljanski magistrat, da naj
vendar poišče primerna pota za odstranitev
draginje. V tem dopisu ugotavlja veliki žu-
pa, da zasluži ljubljanski mesar pri sred-
njem volu 1405 Din, pri enem teletu pa ima
mesar 567.50 Din čistega dobička! To ugo-
tavlja uradno g. veliki župan.

Demokratsko klerikalna koalicija na
ljubljanskem magistratu je sklicala o raz-

Vzdržuje se pa še vedno vest, da je
pravi morilec Perica potegnil čez mejo; ta-
ko se bo odtegnil sodišču.

Če vse te dogodke pregledamo in pre-
mislimo, se nam zdi, da bi moralo biti tako
rokovnjaštvo v količjak zdravih razmerah
nemogoče. Organizacija deluje, nje člani u-
ganjajo zločine, voditelji te organizacije
dajo povelja za izvrševanje zločinov. In
nihče jih ne vidi, nihče ne ve zanje. Ali ni
to znak najdesolatnejših razmer? Ali niso
tukaj krivi vsi tisti, ki so taka grozodejstva
toliko časa dopuščali? Ali so morda vse to
dopuščali v veri, da se bo tukaj razvil fa-
šizem? Ali je buržuazija sama gojila in ne-
govala te zločine iz sovraštva proti delav-
stvu, hoteč igrati vlogo Mussolinija? Ali
niso krivci teh zločinov vsi tisti, ki so ve-
deli za zločine, pa so jih dopuščali in ena-
ko tisti, ki so jih negovali?

To so vprašanja, ki jasno pričajo o po-
kvarjenosti politične družbe, o nevestnosti
in nemoralu vseh tistih, ki pet let niso ho-
teli ali pa niso smeli zatreti zbujačo se
rokovnjaštvo v Sloveniji.

merah na trgu v ponedeljek, dne 10. septem-
bra 1928 na magistratu posebno anketo!

Zapomnite si to, gospodinje! Na tej en-
keti pa je dobil g. veliki župan za svoje
ugotovitve sledeči odgovor:

»Trditve, da tudi mali fiksni namešče-
nec danes gladije v Ljubljani, je brez vsa-
ke podlage in v resnici živi lahko zelo do-
stojno, seveda, če vsak dan ne popiva, kar
je v Ljubljani stalna navada in neprestano
ne dela več ali manj dragih izletov v oko-
lico. Pravi vzrok, da pojedinci trdijo brez
vsakega poznanja tržnih prilik o pretirano-
sti cen, leži v tem, da si ne znajo svoje do-
hodke pravilno urediti. Za pravilno štede-
nje v celi Jugoslaviji manjka smisla. V Ljub-
ljani se misli, da mora vsak uradnik redno
v gostilno, kjer se mnogo pije, da mora red-
no na drage izlete, kjer se ne šteti, da mora
voditi hišo preko svojih dohodkov, za ži-
vila si pa rezervira premali del svojih pre-
jemkov in misli, da ima pravico zahtevati
od producenta, ki pri težkem delu riskira
tudi svoj kapital, ki je vse, kar ima na sve-
tu, da mora ta dati svoj pridelek za najnižjo
ceno.«

Tak gorostasen odgovor je dobil veliki
župan na svoje ugotovitve o pretiranih trž-
nih cenah na magistratni enketi.

Gospodinje! Vedite, da so to odgovor
čitali na enketi v navzočnosti mesarjev in
pekov in da so ti dobili to pisano poročilo
tudi v svoje roke.

Vprašamo: Kdo bo sedaj prisilil mesar-
je, peke in druge, da se odrečejo neupravi-
čenemu dobičku?

Klerikalno-demokratska koalicija je za
tako poročilo odgovorila. Anketa se je vr-
šila pod njenim vodstvom in klerikalno-
demokratski koaliciji naj se zahvalijo za ta-
ko poročilo vsi uradniki in delavci.

Gospodinje! Zapomnite si to nečuveno
in nezaslišano psovanje na protidraginjski
enketi!

To je odgovor, ki je naravnost sovra-
žen izboljšanju socialnega položaja name-
ščencev, delavcev in tudi obrtnikov, zlasti
pa bije z vso oduρνostjo gospodinjam.

Občina bi morala dati tu zaščito, pa je
ne da, ker ne zastopa interesov velike ve-
čine ljubljanskega prebivalstva.

Govor sođr. Vander- velde na socialističnem kongresu.

(Konec.)

Pod temi pustolovskimi vladami, ki ne
bodo trajale daleč kakor sedanje razmere,
ki so jih poklicale k življenju, je vendar
ena, ki ima pri reakcionarnih vseh dežel
več prestiža kot vse druge, ker je ta režim
moral, da se je uveljavil, svoje prepričanje
zatajiti, uničiti svobodo, veliko lepih stvari
pogaziti: to je fašizem.

Ni zadovoljen, da eksistira. Hoče biti
vzor. Domišlja se celo, da je opravičen
morebiti, ponujati svoj šolarski družabni

„Srečna sem“

pravi razumna Mica. „Moje življenje je neskajena sreča. Pranje je najtežje delo v hiši, toda jaz se s tem ne mučim, ker mesto mene RADION pere sam.“

Varuje perilo!

nauk kot senzacionalno svetovno novost. Kako smešno! Pri fašizmu ni nič novega, razen imel To je Boulangizem, ki je imel uspeh, bonapartizem, ki je moralno daleko zaostajal drugim bonapartizmom. Nastal je zaradi strahu gospodujočih razredov pred naraščajočim socializmom. Ohranil se bo na oblasti, da ne rabim hujše besede, ker so gospodujoči razredi pasivni, ki se jih pa kljub temu smatra za sovražnega. Fašizem drvi v nevarnost, da pogine v blatu in krvi pustolovske vojne, če ne bodo italijanski delavci prej ob podpori celotne internacionale dobili moči, da zopet vpostavijo svobodo v Italiji.

Če tak režim ostane daljšo dobo na krmilu, se nima zahvaliti toliko svoji notra-

nji moči, kakor podpori, ki mu jo nudijo konservativne in zlasti finančne sile od zunaj. V

amerikanskem novem kapitalizmu

je našel fašizem svojo oporo in mednarodni socializem nasprotnika, ki je mnogo nevarnejši kot vse fašistično gibanje v Evropi, ker je zvitější, ker varuje oblike svobode in demokracije in ker je znal za svoje interese pridobiti znaten del delavstva. Ta novi kapitalizem postavlja razumni konservativci vseh dežel kot zgled: visoke mezde, konsumske kredite, državljanski šol, skupno delovanje, ki je za oba dela, kapital in delo, enako koristno. Socijalistična delegacija Zedinjenih držav nam bo povedala, kako je

treba soditi to idilično sliko nove Amerike. Vsekakor uvidi vsakdo, da pogoji takega režima niso sposobni, da bi se posplošili in tudi ne morejo biti trajni. V varstvo njegovo so potrebna ogromna naravna bogastva novega sveta, brutalen racinski sistem, ki zabranjuje vsak dotok neke blaga, ampak tudi ljudi, imperijalizem, ki hoče s kupom svojih dolarjev ustvarjati ameriške kolonije. Proti temu imperijalizmu se že dvigajo druge ameriške države kakor Mehika in Argentinijska.

Če v Zedinjenih državah samih socialisti kot stranka še ne štejejo mnogo, če se zde naši nasprotniki na prvi pogled opravičeni reči, da v Ameriki, kljub močnemu delovanju organizacij, ni tal za socializem, tedaj moram opozarjati na to, da se je isto trdilo pred petindvajsetimi leti v Angliji, ko se je primerjalo »utopije« kontinentalnih delavcev z »modrostjo« britskih delavcev. Ameriške strokovne organizacije pridejo gotovo jutri tako daleč, kakor so prišle danes angleške!

In sedaj h koncu še nekaj besed o kolonijalnih problemih, ki tokrat v prvi vrsti vzbujajo interes našega kongresa.

Prišel je trenutek, ko utegne internacionala več svojega dela posvetiti onim neznanim deželam, onim ozemljem Azije in Afrike, kjer evropski ali kateri drugi konkurenčni kapitalizem gospodari, kjer domačine, posebno siromašne proletarce izkorišča, in kjer reakcija sprejema proti njemu oblike nacionalizma, toda vendar nacionalizma, ki nosi v sebi krali demokracije in socializma.

Zmes je to, v kateri se spajata preteklost in bodočnost. Pravi kaos — toda po besedah Nitzscheja je le kaos, iz katerega se rode zvezde.

Ali gre za Azijo ali Afriko, za Kongo ali Egipt, Indijo ali Kitajsko: socialisti v deželah s kolonijami, protektorati, koncesijami ali mandati, Belgijci, Nizozemci, Francozi in Angleži predvsem, imajo velike naloge in mnogo prilike. Če se bore za obrambo pravic domačinov v kolonijah, če jim pomagajo, da se osvobodijo gospodarstva, ki vlada nad njimi, če povsod zasledujejo politiko miru, osnovanim na pravičnosti, bodo pomagali, da pride čas, ko bo Marksov klic proletarcev vseh dežel odmeval po vsem svetu in se izpolnila beseda:

Internacionala postane človeštvo.

Dnevne novice.

Veliki čelnik Marko Mussoliniju.

Prevzvišeni Duce, presvetli naš vzor, zaman je bil naš sedemletni napor, da zgradimo raj črnih srajc, kakor ti; Damoklejev meč zdaj nad nami visi.

Prijateljstva ni mogel Nettuno skaliti, čeravno na videz smo bili srditi; smo vedeli, da nas ne boš zapustil, ko se bo ob Savi naš klic oglašil.

Učiti smo šli se vseh tvojih vrlin k sorodnikom tvojim, v Celovec, v Berlin. Pobratili smo se s Hakenkreuzi, s Heilmehri, igrali smo vlogo v marsikaki aferi.

Zdaj smo pa v škripcih, ne vemo izhoda, norcev ne vleče nič več naša moda. Bethlen in Gajda sta zgubila kredit, Steidle in Hitler sta tudi že kvit.

Ne zameri, če v Primorju kalili smo mir, saj nam vendar privoščiš teh par tisoč lir. V Prestranku, v Postojni in vrhu Triglava, nam bila je včasih prav fletna zabava.

Saj so se Primorci za to oddolžili: ko so arditii jih v ječe gonili, za nacijo v Ljubljani smo praznili čaše in vežbali v streljanju svoje pajdaše.

Ker smo Ariji pristni, za nacijo vneti, se je tresel pred nami naš tujec prokleti; rešil se nas je le z inštrukcijo tajno, kako nam napolni spet prazno blagajno.

Zvesto smo tebi hoteli slediti, državo si svojo kakor ti urediti, v tla poteptati vso rdečo svojat, naj bo komunist ali socialdemokrat.

Toda prvi je julij bil naša usoda, od takrat hrbtnjačo nam sušica gloda. Fakinov nas duh vsepovsod zasleduje, prostaška drhal vedno bolj nam kljubuje.

Junaštva nekdanja so zdaj nam napoti, požigi in ropi in strel v samoti, Maribor, Soštanj, Podnart in Vič, Trbovlje. Ljubljano naj vzel bi hudič.

Nekdaj smo eksekucije sami vršili, zato bi pa vrat nam zdaj radi zavili, Oj vzvišeni Duce, usmili se nas, za našo obrambo povzdigni svoj glas.

Če pa treba za Perica ričet bo jesti, ti želim, da bi hitela te strela raznesti, da propadeš ko mi — sunce ti žarko —!

Veliki čelnik Orjune, tvoj

Marko.

(Odgovor sledi v prihodnji številki.)

Za razorožitev držav. V petek popoldne je imel na plenarni seji Zveze narodov v Ženevi nemški kancler s. H. Müller daljši govor o razoroženju držav. Poydaril je, da podpis protivojnega pakta nalaga državnikom nove naloge, če se hoče v resnici odpraviti vojno. Treba je poiskati sredstva, s katerimi bo mogoče nasprotnost med državami poravnati mirnim potom. Na drugi strani pa mora Zveza narodov dobiti vpliv na oboroževanje in pregled o vojnih pomočih. Razveseljiv je bil interes na problemu ohranitve miru, toda, če se je sklenila protivojna pogodba, potem se mora iti dalje, da se vojna s postopnim razoroženjem onemore. Mirotovna pogodba določa razorožitev Nemčije in obljuba, da se za Nemčijo razorožijo tudi druge države. Ako bi Zveza narodov ne nadaljevala v tem smislu svojega dela, bi izgubila zaupanje med narodi, ki ga ima danes, pa bi ga pozneje ne mogla več pridobiti. Zveza narodov je napravila prvi korak in napraviti mora še drugega, to je urediti razoroženje držav, na katero narodi čakajo, ker ne marajo, da bi se razreševala še kdaj politična vprašanja s topovi in bajoneti. Govornik zahteva, da se v ta namen skliče prva konferenca komisije za razoroženje takol. Od Zveze narodov se v prvi vrsti pričakuje, da reši to vprašanje, če hoče ohraniti medsebojno zaupanje, ki je predpogoj za uspešno delo. Prav lahko dvomi človek iz naroda o resnosti protivojne akcije, čeprav so vlade slovesno obljubile, da se ne bodo vojskovala, ker vidi na drugi strani, da se države oborožujejo ter da ostajajo v diplomaciji isti odnosi, ne da bi kdo jamčil za mir. Povsem naravno je, da vidi v tem početju dvojni obraz mednarodne politike. Zveza narodov se bo moralna odločiti za eno pot, vlade bodo morale jasno povedati, ali so za mir ali ne, in če so za mir, tudi ukreniti vse, da se z razoroženjem prepreči bodoča vojna ter ustanovi svetovno obvezno razsodišče, ki bo reševalo spore med državami. To ni prazna ideologija, to je realna politika v najboljšem pomenu besede, ki more človeštvo privedi do trajnega miru.

Vukičević, mecenu g. dr. Korošca, rase greben. Zaradi Vukičevića imajo radikali v svoji stranki precejšnje homatije. Vukičević se pa smeje in se pripravlja, da bo vse svoje sovražnike pogljal in vzdrlžal sedanjo vladno režimsko politiko. Razumel ob taki »konkretni« in dosledni politiki meščanskih političnih strank je to mogoče. Opozicija je trmasta, nehomogena, pa

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

46

Med pogovorom je vstopil Leo. Pozdravil je glasno, pretirano, kakor je bil običaj v brivnici. Sedel je na ravnokar izpraznjeni zaboj za premog in z zanimanjem prislusnil pogovoru. Še nikoli ni slišal kaj takega. Vsakdo je povedal svoje misli, kako veruje, kako hodi v cerkev, nekateri so se seveda tudi pošalili. Mojster je razlagal brezbožnost učenčev, ki tako nesramno gleda vsak dan mašniku pod plašč. Bil je ministrant.

»Taka svinja si! Tega si nisem mislil.«

Ubogi učenček, o katerem so v mojstrovni odsočnosti govorili, da je njegov nezakonski sin, ki ga je spočel s svojo služkinjo, je bil v takih trenutkih čisto iz sebe. Kar solze so se mu vlivale po licu iz jeze in žalosti. Mojster ni bil poročen nikoli, ker ga radi goljše nobena ni marala. Sedaj pa nemara on nobene. Tako je povedal sam . . .

V drugem kotu, Leonu nasproti, je sedel raztrgan, umazan in dolgo zaraščen človek. Nihče ga ni poznal, nihče ni vedel, odkod je prišel. Povedal je samo, da se klati po svetu in da nima nič denarja. Če bi ga hoteli ostrici zastoj . . . Tudi to se je večkrat zgodilo v tej prenapolnjeni brivnici. Samo čakati je moral dolgo, ker denarni ljudje imajo pač povsod prednost. Je že tako na svetu. Dolgo je že čakal in očitno je bilo, da mu vsi ti razgovori presedajo. Leonu se je zdela, da mora biti lačen, žejen in utrujen. Ustnice so mu bile spokane in otečene, oči so lokavo spogledovale

izpod dolgih obrvi. Tudi njega so vprašali, kaj misli o bogu. Po dolgem premisleku se je namrdnil in prezirno zavil spodnjo ustnico: »Neumnost! Bog? Osl! Bog — to sem jaz sam! Da!« Po prsih se je udaril in vsi so se spogledali. Po težkem glasu bednega človeka so spoznali, da se ne šali, da govori tako kot misli. Nastal je prepir med njim in majorjem, ki ga je skušal podučiti. Potepuh pa se je obregnil.

»Kaj boste sedaj na stara leta trobili o bogu in pobožnosti. Bolje bi storili takrat, ko ste se vlačugali z mladimi dekleti in popivali z oficirji. Takrat bi pomislili . . . Sedaj lahko govorite tako, ker ste star in onemogel, za nič . . . Sedaj, hahaha, sedaj . . . Gospod major se je seveda strahno razburil. Tudi mojster se je razburil. Takih gostov se ne sme žaliti. Gospod je vendar major . . . Marš ven! Marš! Tje se povrni, od koder si prišel . . .«

In potepuh je šel s ponosno glavo, neobrit in neostrižen ven, na cesto, odkoder je prišel. Zaloputnil je z vratmi, v brivnici pa je ostavil tišino in rdeče razjarjenega mojstra. Major se je hitro spokojil. Kakor da mu je že odpustil, je spokojo zopet ponudil svojo brado nervoznemu mojstru. Vsi so pričakovali nekaj ostrega, trdega iz njegovih ust. Šepavi mizar, ki so ga imenovali gospod pisatelj in ki je sedel poleg Leona, je komaj čakal, da bi zimil še kaj. Prvi je začel mojster. Preklinjal je na dolgo in široko, kar se je dalo. Majorju gotovo ni bilo prijetno, zato je posegel vmes.

»Rečem vam, nihče ni tako slep, kakor oni, ki noče videti in nihče tako gluhi, kakor oni, ki noče slišati.«

Vsi so glasno pritrdili, major pa je odšel dostojanstveno visoko vzravnal. Učenec mu je moral odpreti vrata. Pokazal je s svojim odhodom, da je povedal nekaj posebno važnega z zadnjimi besedami. Zato je tako važno odšel. Njegove besede pa so močno zazvenele samo v Leonu. Nikoli ni še slišal takega pogovora, sam še nikoli ni premišljeval o bogu. Kadar je molil, je molil mehanično kot so ga naučili. Brez posebnega premišljevanja, brez posebnega doživljanja. Molil je, ker so pač molili tudi drugi ljudje. Kakor, da se vzbujajo do sedaj nekaj podzvestnega v zavestnost, so mu ostale majorjeve besede in ves pogovor iz umazane brivnice . . .

Štirideset let sem star. Napisal sem že več dram in povesti. Poročam v nemški delavski časopis. Oče in mati sta bila Slovenca. V mestnih šolah sem se izgubil. Ponemčili so me. Zato pišem nemško. Slovenščino samo lomim. Pisati ne morem. Izučil sem se mizarstva. Sicer sem poskusil marsikaj. Bil sem že pri fotografu za risarja. Dobro roko imam. Lani sem pekel v slaščičarni, sedaj popravljam kulise. Gledališče in kino me zanimata. Ravnokar sem začel pisati novo dramo »Žrtve«. Popisujem žrtve velikega delavskega štrajka. Rad bi, da bi jo kje uprizorili. Opozoril sem že tukajšnjega glavnega režiserja. Obljubil mi je, da mi jo prevede, če bo imel čas . . .«

Leo je poslušal šepavca z zanimanjem. Nikoli bi si ne mislil, da tičji v tej ubogi pari taka glava s takimi mislimi. V žepu je imel brošurico o Tolstoj . . .

»Če bi našel koga drugega, bi bilo prav. Bojim se, da režiser ne bo imel časa . . .«

si režim lahko dovoljuje svoje »špase« z njo in z državno.

Briand je govoril na seji Zveze narodov za nemškimi kanclerjem, Nemški kancler Müller je zahteval razorožitev, Briand je pa povedal, da Francija in Anglija sedaj še ne moreta misliti na razorožitev. Da, da, te kapitalistične države podpisujejo med seboj vojne konvencije in se krejajo še z Zedinjenimi državami. Tako seveda še ne bo kmalu »večnega« miru. Kapitalistične države pa ne jemljejo miru resno.

Manjšinske komisije pri Društvu narodov ne bodo ustanovili. Tako so sklenili, ker se ne marajo vmešavati v take zadeve posameznih držav.

Amerika in angleško-francoski pomorski dogovor. Američani se vedno bolj jeze na pomorski dogovor med Anglijo in Francijo. Trdijo celo, da Anglija poizkuša ustvariti novo velesilo na morju, to je zvezo Anglije, Francije in Zedinjenih držav ter sklicati oborožitveno konferenco. Anglija zahteva zase primat in nadzorstvo, ker je največja kolonialna država, da bo obvladala kolonije. Namen Anglije je verjeten. Po vseh teh namenih smo končno radovedni, s kakšno iskrenostjo so podpisovali Kelloggov mirovni pakt.

Dr. Karl Šavnik je umrl. V Ljubljani je v torko umrl bivši finančni delegat dr. Karl Šavnik. Kot finančni delegat je bil silno vreden uradnik, kakor pravijo. Klerikalci so hujskali proti njemu, ker je bil demokrat in ker je izprešal davke z vso neobzirnostjo. Nazadnje je bil direktor poštna hranilnice v Ljubljani.

Še enega kralja dobimo. Turki vladar Mustafa Kemal postane tudi kralj. Ta bo lezen postane epidemical.

Mussolini bo že plačal. Novo pečeni albanski kralj Zogu I. — če po mislosti božji ali po Mussolinijevi, se ne pove — si je že pred dvema letoma nabavil razne kraljevske rekvizite in bogato pohištvo, medtem tudi z zlatom okrašen prestolni sedež, kar je vse skupaj stalo sicer malenkost: dvesto švicarskih frankov. Samo trdka, ki je dragocenosti dobavila, ni še prišla do plačila. Ampak lahko se zanese, da bo g. Mussolini plačal.

Bela Kun je avanziral. Kot se poroča iz Moskve, je bil Bela Kun od kongresa imenovan predsednikom propagandne akcije za zapadno Evropo. S tem je bil preneseno glavno delovanje v zapadni Evropi.

Zarota na španskem. Španska praznuje v četrtletju petletnico diktature generala Primo de Riveria. Pristaši, večinoma liberalne stranke, so hoteli izbrati to priliko za prevar režima. Policija je pripravila izsledila najprej v Barceloni in potem v Madridu ter pričela zapirati udeležence. Zaprla jih je doslej več tisoč in samo v Madridu nad 300. Rivera je že obljubil, da uvede ustavno vladavino; izvršil pa te obljube ni. Španci smatrajo vojaško diktaturo kot silno breme. V zaroto je zapleteno tudi vojaštvo, zlasti podčastniki. V nazadnjaški španiji torej temeljito vre, kar ni čudno, taki se danes silno zaostali državi.

V Avstriji bodo še letos volitve predsednika republike. Poslovna doba sedanjega predsednika avstrijske republike poteče letos. Politične stranke se s tem vprašanjem še malo bavijo in je jako verjetno, da bo zopet izvoljen sedanjí predsednik dr. Hainisch.

Trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Avstrijo bo v kratkem ratificirana. Nova trgovinska pogodba je za delovne sloje, kakor smo že poročali, jako slaba.

Anglija in razoroževanje. V Zvezi narodov so govorili o sklicanju razorožitvene konference. Posegel je v razpravo angleški lord Coudenhove in se uprl, če, da prihaja s tem francoskoangleški dogovor v nevarnost. Diplomati so se seveda ustrašili angleške grožnje. Proti izjavam lorda je vložil izvršni odbor Angleške delavske stranke protest, enakom francoska socialistična stranka proti govoru Brianda. V francoski in angleški zbornici bodo delavski zastopniki zahtevali, da se o tem dogodku razpravlja v parlamentu, da se pokaže, kdo so pravi prijatelji miru in kdo ne.

Socijalna demokracija v Švici je imela te dni svoj strankin zbor. V Švici imajo še letos volitve v zvezni parlament. Kongres je tudi obsodil, da se dopušča v Švici delovanje fašističnih agentov, ki zapleta delo v diplomatske konflikte. Na zboru je bilo 434 delegatov.

Mednarodni kongres bolniških blagajin se je vršil na Dunaju minule dni. Za predsednika mednarodne zveze bolniških blagajin je bil izvoljen sodrug Matija Eldersch, ki je izbran organizator bolniškega zavarovanja.

Dunajska socialistična občina skrbi za zaposlitev industrije. Z jamstvom dunajske občine je naročila v petek Rusija za 17 milijonov dinarjev raznih strojev za obdelovanje kovin in lesa, električnih instrumentov, poljedelskih strojev, pralnih strojev, žag in optičnih instrumentov. Jasno je, da se dunajska občina, kljub temu, da ni več cesarsko glavno mesto, vendarle lepo razvija. Komunalna politika je problem, ki ga pozna le občina, ki je v rokah iskrenih socialnih demokratov in ki imajo namen občino res socialno urediti in dvigniti.

Zedinjene države iščejo vpliva v Egiptu. Zedinjene države so ponudile Egiptu, da se napravi med njima posebna razsodna pogodba za spore. Ker je Egipt angleška kolonija, in se je egiptovska vlada, ki je bila odstavljena, tajno pogajala z Ameriko, je nastala med Anglijo in Zedinjenimi državami napetost, ki pomeni veliko vojno nevarnost, ker sta to dve najmočnejši državi.

Zakaj so se cene železnih izdelkov dovišale. Železarske srednjeevropske tovarne so kartellirane. Ker je za železne izdelke dobra konjunktura, so tovarne za-

1848
1928

Schichtova
Ženska hvala
Prasek za pranje

Schichtovo
terpentinovo milo

80 let raziskovanja

je bilo treba, da se odkrije pravi Schichtov način pranja, ki obstoji v tem, da se

ŽENSKA HVALA

vzame za namakanje perila preko noči, zjutraj pa se za izpiranje uporabi

Schichtovo Terpentin milo

htevale večje kvote za izdelovanje. Trust je opazil, da je konjunktura dobra, pa je zvišal cene surovemu železu. Ker trust tovarnam ne dodeli večjih kontingentov, s katerimi bi povprečno zmanjšali obdelovalne stroške, jim je dovolil, da smejo zvišati cene svojim produktom za 10 do 12 odstotkov.

Glasilo papeža Osservatore Romano je prineslo članek, v katerem svari duhovništvo, da se naj ne udeležuje politike aktivno, ker je politika zvezana s sovražnostmi, dočim bi moral katoliški duhovnik skrbeti le za ljubeznivo sožitje človeštva. Ta apel se seveda ne nanaša na Jugoslavijo, ampak na splošni katoliški politični pokret. Počakajmo, da vidimo, kako bodo naši klerikalni politiki, ki so doslej sejali jako mnogo sovraštva, ubogali »svojega« najvišjega poglavarja.

Resolucija berlinskega zbora stranknih funkcionarjev k vprašanju križarke se glasi: »Stranka odklanja vsako odgovornost za zadržanje socialnodemokratskih ministrov v vladi, ker je sklep vlade, da se naj križarka gradi, v protislovju k zadržanju stranke v tem vprašanju in v protislovju s pogoji, ki jih je stavila stranka za vstop v vlado. Centralna organizacija berlinska zahteva takojšnje sklicanje državnega zbora. Če tega ni mogoče doseči, naj socialnodemokratski ministri skušajo doseči anuliranje sklepa kabineta o gradnji križarke; če pa tega ne dosežejo, imajo takoj podati ostavko.« Ta resolucija, ki jo je predložil državni poslanec sodrug Künstler, je bila po dolgi in burni debati v večino sprejeta. Podobne resolucije so sprejeli tudi strankini zbori v Kölnu in Breslavi.

Kongres narodnih socialcev ali Narodne strokovne zveze. Da, pred dvajsetimi leti, če že ne prej, se je bila osnovala narodna socialna stranka na inicijativu takratnih narodnih naprednjakov. To stranko so naprednjaki osnovali kot protitež proti neodvisnim delavskim strokovnim organizacijam, kar so tudi dokazali s tem, da so rušili stavke (železničarji v Trstu) in sploh nastopali direktno ali indirektno proti delavskim zahtevam. Pred dvema leti je stranka narodnih socialistov popolnoma onemogla in se zatekla k samostojnim demokratom ter postala nje sestavni del, kar pomeni, da se je popolnoma odrekla svoji lastni politiki in s tem tudi navideznim interesom delavstva. Ta stranka je torej že prej bila le v oviro delavskemu napredku, sedaj pa pač ni nič drugega kakor agitacijski štab svoje meščanske stranke. Stranka oziroma organizacija, ki ima tako pretoklost, sklicuje letos v Ljubljano dne 9. tm. svoj kongres, na katerem bo obujala stare spomine in prav umestno bi bilo, če bi na tem kongresu tudi kdo povedal, kako škodljivo vlogo so igrali narodni socialci v delavskem gibanju. Tudi mi nismo pozabili njih nečedne vloge. Kongres bi pa storil najpametnejše, če bi se tudi po imenu spojil s stranko, kateri igra sedaj agenta.

Samomor rudarja. V Judenburg-Seegrabnu pri Leobnu se je pred par tedni usmrtil rudar Martin Hrovat z desetimi dinamitnimi patronami, ki so ga popolnoma raztrgale. Njegov sorodnik, 42letni rudar Jože Milovec, rodom iz Koprivnice pri Rajhenburgu, je bil pa po tem dogodku, katerega priča je bil, tako pretresen, da je ponovno izjavil, da bo storil isto. Pred par dnevi se je vrnil iz popoldanskega šišta in se vlegel spat. A kmalu je zopet vstal in molče zapustil stanovanje. Čez nekaj časa je pa strahovita detonacija potresla vse hiše v okolici. Preplašeni stanovalci so zbežali na ulico, kjer se jim je nudil strahovit prizor: tik pred svojimi hišnimi vrati je ležal okrvavljeni spodnji del Milovečevega trupla, a zgornjega dela ni bilo nikjer. Šele čez dalj časa so našli posamezne dele po 200 m oddaljene. Ugotovilo se je, da si je dal pod kapo več dinamitnih patron, ki jih je med seboj zvezal z užgalno vrvico in zažgal.

Spas vsake gospodinje je Radion. Pranje perila ji ne vzame mnogo časa, za to-

rej ima več prilike, da se lahko briga za ostale hišne posle. Z Radionom se nudi vsako sredstvo za pranje brez vsakega truda, ne da bi pri tem trpelo perilo.

Zeiss-Punktal Peteln, Maribor:

Besede tri,

so za oči!

Gosposka ulica 5.

Vestnik „Svobode“.

Tolstojevske proslave pod zaščito bajonetov. Podružnice »Svobode« v Kočevju, Zalogu pri Ljubljani itd. poročajo, da so imele Tolstojevske proslave ob številni asistenci žandarmerijskih bajonetov. Od vseh podružnic »Svobode« prihajajo na centralno poročila, da so orožniki delali hišne preiskave in plenili pred nekaj leti izhajajoč leposlovni list »Svoboda« in »Kres«. Načelnik žandarmerijske postaje na Javorniku pri Jesenicah je hotel uveljaviti svoj ugled med industrijskim delavstvom na ta način, da je kratkoma prepovedal delovanje javniške »Svobode« za 14 dni. Mož je šele sedaj prišel na Javornik, pa si je menda mislil na ta način postaviti. Na intervencijo pri velikem županstvu je centrala »Svobode« dobila odgovor, da velikemu županstvu ta stvar prav nič ni znana in da takih odlokov sploh ne sme izdajati načelnik žandarmerijske postaje, temveč le srezko glavarstvo v sporazumu z velikim županstvom. Srezko glavarstvo pa seveda tudi pod Koroščevo vlado ne more izdati takega ukaza, ker »Svoboda« deluje v smislu zakonito potrjenih pravil. Vse »Svobodaše« pozivamo, da naj se ne dajo begati po takih šikanah žandarmerije in da si dobro zapomnijo, da jih žandarmerija preganja pod Koroščevim režimom še bolj kakor pod bivšo orjunaško Pribevičevovo vlado.

Maribor.

V soboto, dne 15. tm., ob 20. uri se vrši v »Ljudskem domu« proslava stoletnice rojstva Leva N. Tolstoj.

Delavska telovadna enota »Svoboda«, priredi v nedeljo, dne 16. septembra 1928 javni telovadni nastop, združen s prvo delavsko telovadno tekmo na telovadišču »Sokola« v Tivolju. Spored: Ob 6. uri budnica po mestu in šiški. Ob 7. uri telovadna tekma: a) člani lahke atletike; b) člani na orodju; c) člani proste vaje. Ob 10. uri sprejem gostov na glavnem kolodvoru, nato pohod po mestu. Ob 15. uri telovadni nastop in razglasitev izida popoldanske tekme. — Po telovadnem sporedu sledi velika zabavnoprileditev s plesom, šavljiva pošta, srečolov z lipimi in dragimi dobitki. Sodeluje godbeno društvo »Zarja«.

Ocenjevalne tekme. 26. p. m. se je vršila v Mežici, pod vodstvom okrožnega načelnika sohr. Gostiča, prva ocenjevalna tekma telovadcev in telovadkinj mariborskega okrožja Delavske telovadne enote »Svoboda«. Tekom so se udeležili, poleg enot Mežica I. in Mežica II., tudi enote iz Maribora, Mute in Črne. Doseženi rezultati so bili za vse udeležence sekcije zelo zadovoljivi. Posamezni telovadci in telovadkinje so lahko na svoje uspehe ponosni. Na prvo mesto so se placirale sekcije Mežica Črna, na drugo Maribor-Muta, medtem je dobil Maribor v nastopih posameznikov po sohr. Kriegerju prvo in po sohr. Beigotu drugo mesto. Tretje mesto je zasedla Mežica po sohr. Vinklu in četrto mesto pa Maribor po sohr. Uhletu. Vmeniti moramo, da je Maribor tekmoval s samo štirimi tekmovalci in štirimi tekmovalkami proti dvanaštim tekmovalcem in isto toliko telovadkinjam. Priznati pa tudi moramo, da so bili mežičani pri prostih vajah po svojem pravilnem zadržanju mnogo boljši kot mariborčani, upamo pa, da bodo pri prihodnjih tekmah mariborčani tudi v tem pogledu napredovali. Po tekmah so se vršili javni nastopi pri zelo številni udeležbi ondotnega delavstva, ki je tekmovalce in tekmovalke nagradilo s toplim ploskanjem.

Maribor.

Proslava tridesetletnice krojaške organizacije.

Osrednje društvo krojačev za Slovenijo je proslavilo na najdostojnejši način svojo tridesetletnico. Vršil se je občni zbor organizacije in zelo animirana veselica.

Po pozdravu delavskega pev. društva »Frohsinn« je otvoril predsednik Osred. društva s. Prezelj občni zbor in pozdravil navzoče delegate. Po izčrpanem poročilu o delovanju Osred. društva, iz katerega je bilo razvidno, da se je kljub strašni gospodarski krizi v krojaški stroki, organizacija ne le vzdržala, temveč po številu članstva še napredovala, kar dokazuje, da dobivajo krojaški pomočniki čim več razumevanja in zupanja v svojo organizacijo. Poročilo predsednika se je sprejelo z zadovoljstvom na znanje. Centralni blagajnik s. Skuk je podal podrobno in natančno poročilo o stanju centralne blagajne ter o izdatkih podpor, ki nudi organizacija svojim članom.

Od strani »Reichsverband der Schneider Oesterreich« ter podruž. krojačev Graz, je s. Schwarz, kot delegat prisrčno pozdravil vsoje tovariše ter jim želel pri njihovem važnem posvetovanju poln uspeh. Ob enem je prinesel zadnje pozdrave od starega izkušnega boritelja, ki so ga vsi starejši krojači Slovenije dobro poznali, kot njihovega bivšega pokrajinskega tajnika v stari Avstriji, s. Kozla, ki so ga pred par dnevi izročili materi zemlji. V znak sožalja so se vsi navzoči dvignili. V imenu Strokovne komisije in Delavske zbornice je pozdravil obč. zbor s. Čeh ter želel organizaciji veliko uspeha. Kot zastopnik bratske organizacije iz Zagreba je pozdravil zbor s. Živkovič.

Izvolil se je nato novi centralni odbor pri čemer so se izvolili skoraj vsi prejšnji funkcionarji. Ponovno je bil izvoljen za predsednika centralnega odbora mnogoletni izkušeni organizator s. Prezelj, za njegovega namestnika pa s. Hojnik, dolgoletni predsednik podružnice Maribor. Pri popoldanskem nadaljevanju se je razpravljalo o »Tarifni politiki« dne 9. septembra pa se je vršila na vrtu »Ljudskega doma« v Mariboru proslava 30letnega obstoja organizacije krojačev v Mariboru. Organizacija je bila ustanovljena meseca decembra 1896.

Proslavo je otvoril predsednik podružnice s. Hojnik ter pozdravil navzoče delegate iz Graza, Celovca, Zagreba ter mariborskih podružnic. Podal je lepo zgodovino te organizacije, ki je privedla krojaške pomočnike iz srednjeveških razmer v današnje »svobodnejše« stanje. Da je organizacija krojačev bila dobro fundirana, dokazuje dejstvo, da je kljub vsem pritiskom s strani podjetnikov in tudi oblasti, neprestano napredovala in po 30. letih stoji tu neomajna ter gre z vsem razredno zavestnim proletarijatom svojemu končnemu cilju nasproti. S. Eržen kot slavnostni govornik je v slovenskem in nemškem jeziku orisal zgodovino strokovnih organizacij ter njenih bojev in ciljev. Spominjal se je onih borcev, ki so morali toliko žrtvovati, da so vgladili pot za razvoj. Njegov jasen in točen govor je napravil na navzoče globok vtis.

Čestitke in pozdrave so prinesli ss. Schwarz od Avstrijskega Reichsverbanda krojačev in podruž. Graz, s. Živkovič od bratske organizacije iz Zagreba, s. Čeh v imenu Delavske zbornice in Krajev. Medstrokovnega Odbora v Mariboru, s. Kramberger v imenu podr. SDZJ v Mariboru, s. Dudl od podr. pekov v Mariboru, s. Beigot od podr. pivovarjev v Mariboru, s. Bonšek v imenu podrž. usnjarskih delavcev v Mariboru, s. Janžek od podrž. lesnih delavcev. Nadalje predsednik Osred. društva krojačev s. Prezelj in s. Nič, predsednik podr. krojačev v Ljubljani, ki so želeli organizaciji nadaljnjega razmaha in novih uspehov. Čestitalo se je obenem jubilej, ki so po 20 in 30 let opravljali požrtvovalno organizacijsko delo. Podelile so se častne diplome naslednjim sodrugom: A. Kocbeku, katerega je podružnica krojačev v Ljubljani imenovala za

častnega člana, Hojniku, Otokarju, Vogrinu, Skamlecu, Novšaku, Rožmanu, Kokolu, Allmajerju, Oresniku in Čorku.

Popoldan se je vršila veselica, na kateri je svirala godba železniških delavcev in uslužbencev, del. pevsko društvo »Froh-sinn« in pevski odsek »Svoboda«. Koncert je bil prav dobro obiskan ter je zabava trajala do noči, nakar so se ljubljanski gostje in sodruzi poslovili od mariborčanov.

VIII. seja mariborskega občinskega sveta. Mariborski občinski svet ima VIII. redno sejo dne 20. septembra 1928 ob 18. uri z obsežnim dnevnim redom.

Stavbena in stanovanjska Zadruga železničarskih uslužbencev na Dunaju, sklicuje za ponedeljek, dne 17. septembra 1928 ob 6. uri zvečer, v »Ljudskem domu«, Ruška cesta 7.

CLANSKI SESTANEK

v svrhu volitev zaupnikov, za obe hiši.

Sklicatelj.

Del. telovad. enota »Svoboda« Maribor priredi dne 30. septembra ob 3. uri popoldne na vrtu »Ljudskega doma« javni telovadni nastop. Za tem v vseh prostorih Ljudskega doma vinski trgatav z različnimi zabavami. Vstopnina k vsej prireditvi 5 Din.

Primarij dr. Černič, specialist za kirurgijo, zopet ordinira.

Celje.

Proslava Tolstoja. DT in KZ »Svoboda« priredi Tolstovo proslavo v soboto, dne 15. tm. in sicer po sledečem sporedu: ob 7. uri zvečer zbiranje na vrtu gostilne »Jugoslovan« v Gaberju, od koder se bo vršila po mesto bakljada z godbo. Po bakljadi javno predavanje o Tolstoju in recitacije njegovih del. Predaval bo s. dr. Tuma iz Ljubljane. Sodrugi in sodružice, udeležite se bakljade in predavanja v polnem številu.

Zadnja seja občinskega sveta občine okolice Celje je minila precej mirno. Iz županovega poročila smo posneli, da je občina popravila oz. na novo zgradila most pri Lastnem domu, nadalje, da je občina izvršila potrebne predpriprave za popravilo ceste pod starim gradom, da se je udeležila z mestno občino in interesenti razgovora glede popravila oz. zgradbe ceste na Jožefov hrib, ter razgovora glede premetitve vojaške smodišnice. Poročilo in zapisnik zadnje seje sta se brez ugovora vzela na znanje in odobrila. Stavbeni odsek je izdal stavbena dovoljenja za zidanje malih stanovanjskih hišic. Brozovšek, Grilecu in Ledniku, kar je občinski svet odobril. Odobril je tudi stališče stavbenega odseka, da se g. Prebilu ne dovoli zidati hišice na mestu pri »Skalni kleti« in sicer iz razlogov, ker prostor ne odgovarja stavbenim predpisom. Tovarnarju Westen se dovoli zidanje stanov. hišice ob vojaški smodišnici pod pogojem, da zidanju ne nasprotuje vojaška oblast. Po elektrifikacijskem odseku predlagan priključek hiš ob starem strelišču na električni vod okolice občine se odobri. Odkup oz. vporaba števcev, ki ga ima g. Belak v svoji lasti, se odkloni. Po strelji razdejana električna naprava pri stavbi g. Likarja se sklone takoj popraviti. Avtobuspodjetju Grams se dovoli avtovožnja iz Celja v Šoštanj. Prošnji g. Kolenca za podelitev oz. priznanje krajevne potrebe za izvrševanje gostilniške obrti za Zagradom, se vsled odločnega nastopa socijalističnega kluba ne ugodi. Tudi prošnji g. Kneza in Turnška za odpis davščin na

vozilo, se iz razlogov, ker služijo omenjena vozila le luksuzu, ne ugodi. Po g. Časniku izpraznjeno stanovanje v občinski hiši v Gaberju se po soglasnem sklepu odstopi g. Kovaču, učitelju na okoliški osnovni šoli. G. učitelji na okoliškem vrtcu se z ozirom na dejstvo, da je tudi ona prosila za omenjeno stanovanje, zagotovo sedanje sobo v občinski hiši, v kateri biva kot podnajemnica. Protestni akciji mestne občine mariborske, proti povišanju cestnih doklad za avtobus-promet omenjene občine, se pridruži tudi občinski svet okoliške občine. Odobri se tudi poročilo finančnega referenta v zadevi razdelitve kredita ministrstva za socijalno politiko za zidanje cenih delavskih stanovanjskih hišic. V tej zadevi se sklone akcijo razširiti in sicer na ta način, da se Jezovnikov travnik razdeli med manj premožne reflektante, katerim se bo od strani občine, poleg zemljišča nudilo tudi jamstvo in sicer do polovice vrednosti hiše, katere nameravajo interese zidati. Tozadevne prijave sprejema občinska pisarna vsak dan od 8. do 12. ure popoldan. Na intervencijo socijalističnega kluba se sklone, da se uvede v zadevi odstopa zemljišča g. Korošec, ki je namenjeno za cesto k hišicam, ki so jih zgradili posamezniki po bivšem Zupančevem posvetu poleg občinskega pokopališča, razglasitveno postopanje. Omenjena gospa, kot lastnica zemljišča, naravnost trdovratno nasprotuje temu, da bi prišli omenjeni prebivalci do krajše in lepše ceste, zato jim nagaja, kjerkoli jim more. Na intervencijo istega kluba v zadevi zgraditve vodovodnega vodnjaka ob Lastnem domu, so slišali zopet žalostno konstatacijo, da mestni magistrat zadevo zopet zavlačuje. Baje se nova vloga okoliške občine o tej zadevi nahaja na mestnem magistratu že tri tedne neresna, medtem ko se proti vodstvu Lastnega doma zastrupljenje z zastrupljeno vodo, ki prihaja iz skozi zastrupljene zemlje ob Westnovi tovarni. Seja je bila tokrat, raze malega dogodka, ki se je odigral med županom in obč. svetnikom s. Plankarjem, povsem mirna ter si nadejamo, da bodo tudi bodoče, če bo večina upoštevala upravičene in stvarne predloge socijalistov.

Razširjenje obrata. Splošna produktivna zadruga »Obnova« v Celju je pred kratkim razširila delovanje svojega mizarskega oddelka. Kakor smo informirani, si je nabavila iz Nemčije univerzalni stroj za obdelovanje lesa. Stroj je najnovejša konstrukcija, kakršnega v Celju in okolici še ni videti. Nekateri celjski mizarji obratujejo z mizarskimi stroji, toda vsi ti stroji so več ali manj stare konstrukcije, tako, da daleko zaostajajo za strojem, katerega si je nabavila »Obnova«. Poleg mizarskih del izvršuje zadruga »Obnova« tudi vso v slikarsko stroko spadajoča dela. Tako je v zadnjem času poleg drugih naročil izvršila tudi vsa mizarska, slikarska in plesarska dela, ki so bila potrebna pri adaptaciji stare okoliške šole v namene Delavske zbornice.

V javni bolnici je 9. t. m. umrla soproga Westnovega delavca Franca Coceja. Stara je bila 39 let.

Proračun občine okolice Celje za leto 1929 je sestavljen. Čitateljem in občanom okolice Celje, ki se za njega zanimajo, je na ogled v Ljudski kuhinji v Gaberju in sicer v ponedeljek od 7. do 9. ure, ker se bo v njej vršilo tudi posvetovanje.

Seja krajevne organizacije SSJ za okoličje Celje se vrši v ponedeljek, dne 16. t. m. ob pol 8. uri zvečer v prostorih Ljudske

kuhinje. Na dnevnem redu je razprava o občinskem proračunu za leto 1929. Za odbornike in občinske svetovalce soc. kluba je udeležba dolžnost. Člani SSJ in somišljeniki dobrodošli.

Kje kupuješ svoje življenske potrebščine? Na žalost še vedno opozamo, da je še mnogo naših sodrugov, ki so sicer trdni naši pristaši in se mnogokrat radi pobahajo, da so socijalisti, ki pa kljub temu še vedno kupujejo svoje življenske potrebščine pri privatnih trgovcih, naših najbolj zažreženih političnih nasprotnikih. Če tudi resnica v oči bode, smo bili primorani to enkrat javno povedati; za enkrat se zadovoljujemo s to kratko konstatacijo. Če bomo videli, da to ne bo zadostovalo, bomo spregovorili bolj jasno. Čemu pa imamo naše dve konzumni prodajalni; mar zato, da tam kupujemo indiferentneži, mi pa se pri tem poslužujemo privatnih trgovcev. Vse do gotove meje. Če hočemo biti socijalisti in dosledni, bodimo dosledni tudi pri nakupovanju svojih življenskih potrebščin.

Hud gospodar, pravijo, da je g. S. trgovec in hišni posestnik, v Gaberju. Baje je pred kratkim, ko je zvedel, da je dobila neka njegova stranka obisk, istega v strankinem stanovanju prijel za roko in obleko ter ga suval po stopnicah in mu raztrgal pri tem vso obleko. Mi bi g. S. priporočali, da se raje briga za svojo hišo in za greznico, nego za obiske. Greznica pri njegovi hiši je že par dni tako prenapolnjena, da tečejo fekalije po dvorišču ter povzročajo neznosni smrad. Sanitetno oblast na slučaj opozarjamo in priporočamo, da ukrene potrebne korake, da se take malobrižne in malomarne hišne gospodarje eksemplarično kaznuje.

Mannfaktorni oddelek bodo otvorile, kakor se čuje, prodajalne Konzumnega društva za Slovenijo v Celju in Gaberju. Blago, katero bo društvo dobavljalo direktno od tovarn iz Nemške Avstrije in Čehoslovaške, bo prvovrstno in po konkurenčnih cenah. Zanesljivim plačnikom se bodo nudile tudi posebne plačilne ugodnosti. Čitateljem prodajalne toplo priporočamo s pozivom, da se jih vsestransko poslužijo.

Javornik pri Jesenicah.

Kakor je po posameznih državah po Evropi po zaslugi komunistične taktike zasedel prestole fašizem, tako je tudi po zaslugi te pogrešne taktike pri nas na Javorniku delavstvo vsled vednih presekacij, blatenja in osebne govori proti socijalizmu, postalo indiferentno, brezbržno za svoja socijalna vprašanja in kulturna vprašanja, brezbržno za razredni boj.

V tem položaju so v kalnem pričeli ribariti nacionalisti in je danes žalostno toda resnično, da je na Javorniku mnogo delavcev, več kot je bilo treba, prejadralo v tabor nacionalistov, to je k Sokolu in nekaj k demokratom.

Največjo zaslombo imajo ti v nekem Čehu, mojstru Kučina, ki skrbi za svojega gospodarja, kar najbolj čutijo delavci. Da se mu pa kdo prikupi, mu pa zleze pod krilce in gre v tabor nacionalistov.

Poleg tega mojstra Kučina je pa še en tak njegov bratec na Javorniku v osebi mladega golobradega uradnika, ki markira v pisarni ravnateljevega asistenta in na tihem pomaga nacionalizirati delavce na Javorniku. Temu mladeniču bi bilo svetovati, da naj za enkrat gre še malo prakticirati in naj kar kleče prime v roke, pa bode bolje zanj. Tako je g. Brumat, čeprav vam ne bo všeč, pa je vendar res!

Sodrugi na Javorniku! Kam plovemo? Vzdrumite se. Nekdaj močnejši kader organiziranih Javorničanov vendar ne bode podlegel v tem boju.

Na noge, sodruzi, oklenimo se svoje strokovne organizacije, oklenimo se svoje gospodarske organizacije, oklenimo se Socijalistične stranke, da postavimo svoj lastni Delavski dom. Ko smo se mi kregali za Moskvo in Amsterdam, so pa med tem nacionalisti želi in zgradili svoj dom, mi pa nismo sedaj niti v Moskvi niti v Amsterdamu, ampak pod kapom. To je bila za nas bridka šola, zato bomo pa v bodoče znali bolje čuvati enotnost organizacije in bomo tudi znali malo bližje pogledati v duše raznim revolucionarjem, ki so nas tako dolgo obdelavali, da smo sedaj popolnoma zdelani.

Vsako čakanje je naša nadaljna poguba. Občina je sicer v naših rokah, delavske duše pa v meščanskih, denar pa se steka v žepu naših pogrebcev, mesto da sebi vse to obrnemo. In končno, kaj naj bi še razpravljali o tem žalostnem poglavju, čas je, da napravimo konec temu in da pogledamo vsaj te resnici v obraz. Na noge, organizirajte se, naprej v vrste kot nekda, ker nič še ni zamujenega in ne zgubljenega. Delavstvo ima za zgubiti samo okove, pridobiti pa celi svet. — Eden, ki ne more prenašati več to stanje.

Žreče.

Tukajšnji člani in pristaši SSJ so sklicali 8. t. m. ob 15. uri javen shod pri g. Davorinu Kračnu. Na shod je prišlo lepo število sodrugov in sodružic, kar se je pred vsem zahvaliti poštrevovalnosti tamonjšnih agilnih sodrugov. Eden izmed sodrugov je otvoril dobro obiskani shod ter podal besedo s. Petejanu, kateri je poročal o političnem položaju v državi ter s številskimi dokazali, kako državni vijak izstiskava denar iz delavstva ter kmetov na indirektni način ter kako so v tej državi dohodki neproduktivno razdeljeni, tako da ljudstvo nima skoraj nič od tega, ker gre nad polovico vseh dohodkov za neproduktivne svrhe. Povdarjal je tudi, kako demagogijo uganjajo meščanske stranke. SLS je bila prej, predno je šla v vlado, strogo federalistična, torej z dušo in telesom za avtonomijo Slovenije, sedaj je pa strogo za beograjski centralizem, kateri nas bo privedel na rob propada z SLS vred. Seveda je tudi pokazal, kako so bili prej samost. demokrati z vso silo za beograjski centralizem. Sedaj, ko so jih v Beogradu odstranili od polne mize, bljuvajo ogenj in žveplo na centralistično hegemonistično vlado in napovedujejo vsak dan padec. Pravilno bi bilo, da se v vsej državi razpišejo nove svobodne volitve. To je neobhodno potrebno za današnje politične razmere. Tako je s. Petejan temeljito obrazložil razmere v naši državi ter pozval vse navzoče sodruge in sodružice, da grede energično na delo za SSJ ter za svoj obstoj in dobrobit. Čitajo in širijo naj naše časopise in tako pokažejo meščanom svojo zavednost in borbenost. S tem je s. Petejan končal svoj govor in žel veliko odobravanje za svoje poročilo. Predsednik je zaključil na to shod, nakar so se še neorganizirani takoj organizirali, kar je dokaz, da je veliko agilnosti in dobre volje pri sodrugih. — Le tako naprej do zmage, ker bodočnost je naša!

Podružnica DTE »Svoboda« Studenci priredi dne 15. sept. v lastni telovadnici **prvo vinsko trgatav.**

Ker je čisti dobiček namenjen za odplačilo nove telovadnice naprošamo vsa bratska društva in somišljenike za polnoštevilno udeležbo. Igra priljubljena godba. Začetek ob 17. uri. Vstopnina 3 Din. ODBOR.

Ali ste že krili?

svoje potrebe v tiskovinah ■

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKI DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 8% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 prodajalne, 2 v Trbovljah, 1 v Senovu pri Rajhenburgu. Član te zadruge lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino, delež znaša 50 D, vpisnina 2:50 D

NAČELSTVO.

Nabirajte nove naročnike

Sodružice in sodrugi!

Kupujte samo pri trvdkah, ki oglašujejo v „Delavski Politiki“! ...

Budilniki 50“- Din
samo prvovrstne izdelke

pri **M. Jigerjev sin**
urar in trgovec z zlatino in optičnimi predmeti.

Gosposka ul. 15

Prodaja na obroke brez povišanja cen.

Prva „Dalmatinska klet“

točijo se pristna prvovrstna vina, dnevno se pečejo morske ribe po najnižjih cenah, se priporoča

gostilna **Povodnik, Mesarska ulica 5.**

KIS ZA VLAGANJE KUMARC itd.

EN GROS
EN DETAIL

JAKOB PERHAVEC, MARIBOR, GOSPOSKA ULICA ŠT. 19
TOVARNA ZA IZDELOVANJE DESERTNIH-VIN IN SIRUPA

nadalje vinski kis, špirit, vse vrste likerjev, tropinovec, droženo žganje, slivovec, rum, konjak i. t. d., se dobi po nizkih cenah samo pri tordki